

مارک

داستانی فلسفی برای دانش آموزان پایه ۱۱ و ۱۲

بر اساس برنامه فلسفه برای کودکان

کاوش گری اجتماعی

نویسنده

متیل لسن

مترجم

دکتر یحیی قاضی

دانشیار دانشگاه خوارزمی

معصومه رمضانی

تهران، ۱۳۹۵

سرشناسه: لیپمن، متیو، ۱۹۲۳ م. Matthew, Lipman.
عنوان و نام پدیدآور: مارک: داستانی فلسفی برای دانش آموزان پایه ۱۱ و ۱۲ بر اساس برنامه فلسفه برای
 کودکان، کاوش گری اجتماعی / نویسنده متیو لیپمن؛ مترجمان یحیی قانلی، معصومه رضائی.
 مشخصات نشر: تهران: دانشگاه خوارزمی، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۱۹۰ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۷۰۶-۲۹-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: عنوان اصلی: Mark, c1980.
 عنوان دیگر: داستانی فلسفی برای دانش آموزان پایه ۱۱ و ۱۲ بر اساس برنامه فلسفه برای کودکان کاوش گری اجتماعی.
 رصوع: فلسفه - راهنمای آموزشی (متوسطه)
 شنا: افزودن: قانلی، یحیی، ۱۳۴۸ -، مترجم
 شناسه: افزودن: مضامین، مجموعه، ۱۳۶۱ -، مترجم
 شناسه افزودن: دانشگاه خوارزمی
 رده بندی کتب: ۱۳۹۵، ۵۲/۵
 رده بندی دیویی: ۱۰۰
 شماره کتاب شناسی ملی: ۶۲۱۷۲

شناسنامه کتاب

عنوان کتاب: مارک، داستان فلسفی برای دانش آموزان پایه ۱۱ و ۱۲ بر اساس برنامه فلسفه برای
 کودکان، کاوش گری اجتماعی
مترجمان: دکتر یحیی قانلی، معصومه رضائی
ناشر: دانشگاه خوارزمی
چاپ و صحافی: دانشگاه خوارزمی
صفحه آرا: صدیقه عرب
طراح جلد: عادل گاراجی
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۵
شماره: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۷۰۶-۲۹-۳

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: خ دکتر مفتاح، شماره ۴۳، کدپستی ۳۷۵۵۱-۳۱۹۷۹، تلفن مرکز پخش: ۸۸۳۱۱۸۶۶
pub@khu.ac.ir **www.khu.ac.ir**

مقدمه مترجمان

«برنامه درسی فلسفه برای کودکان»^۱ در حدود دهه ۱۹۶۰ در مؤسسه پیشبرد فلسفه برای کودکان با مدیریت متیو لیپمن^۲ طراحی شد. این برنامه با هدف پرورش مهارت‌های استدلال و تفکر؛ که از نظر لیپمن باید در دوران کودکی پرورش یابد؛ شکل گرفت. در واقع لیپمن دریافت که دانشجویان فاقد قدرت استدلال، تفکر هستند و از سویی معتقد بود که تقویت و پرورش چنین مهارت‌هایی باید در دوران کودکی صورت می‌گرفته است. بنابراین به این نتیجه رسید که برای پرورش مهارت‌های تفکر باید اقداماتی در مدارس صورت گیرد. به همین دلیل به فکر ارائه ساختاری جدید با نام «فلسفه برای کودکان» افتاد تا از این طریق فلسفه را وارد مدارس نماید.

در سال ۱۹۷۴ لیپمن مؤسسه پیشبرد فلسفه برای کودکان^۳ را به همراه همکارش خانم آن مارگارت شارب^۴ جهت حفظ و توسعه فلسفه برای کودکان تأسیس نموده و با گسترش موضوعات جدید برای کودکان، این برنامه را مطرح ساختند. در این راستا، مؤسسه پیشبرد فلسفه برای کودکان، مواد آموزشی برنامه درسی فلسفه برای کودکان را به سبیل داستان‌هایی برای کودکان و کتاب راهنمای معلم بود منتشر ساختند.

کتاب حاضر از جمله داستان‌هایی است که در این مؤسسه برای دانش‌آموزان پایه ۱۱ و ۱۲ طراحی شد. مارک^۵ داستان پسری ۱۶ ساله است که مگر در موارد اجبار همه آنچه را که باید پیاده راه برود به دویدن می‌گذراند. او دانش‌آموز دبیرستان است و در تیم بسکتبال مدرسه بازی می‌کند. بیشتر اتفاقات

^۱ - Philosophy for children curriculum

^۲ - Matthew Lipman

^۳ - Institute for the advancement of philosophy for children

^۴ - Ann Margaret Sharp

^۵ - Mark

داستان در مدرسه‌ای صورت می‌گیرد که مارک در آن تحصیل می‌کند. محور اصلی داستان را ویرانگری در مدرسه تشکیل می‌دهد، که به نظر می‌رسد عامل اصلی آن مارک است. کلاس مطالعات اجتماعی که معلم آن خانم ویلیامز می‌باشد، کلاسی است که بحث‌های فراوانی در آن صورت می‌گیرد، موضوعاتی چون کاربرد معیارها، آزادی، عدالت، قانون، قضاوت، دموکراسی، جامعه همکاری و رقابت، مباحث اصلی این کلاس را تشکیل می‌دهد. مباحث مارک را با مکالمات بین دانش‌آموزان کلاس تشکیل می‌دهد و خانم ویلیامز آن را هدایت می‌کند.

در این کتاب تلاش شده است تا با ایجاد بافت اجتماعی در کلاس و با توجه به موقعیت سنی دانش‌آموزان به بحث پیرامون مسائلی که دانش‌آموزان در اجتماع با آن مواجه می‌شوند بپردازند. در فرایند کلاس، بچه‌ها تلاش می‌کنند منطقی باشند، برای افکار و عقایدشان استدلال ارائه دهند و به تعمق بپردازند. هدف این درس این است که به دانش‌آموزان کمک کند تا به طور مؤثر درباره ماهیت جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، اندیشمند باشند.

این داستان در ۸ فصل ارائه شده است و از نظر فلسفی در حیطه فلسفه اجتماعی قرار دارد و برای درس مطالعات اجتماعی طراحی شده است. از نظر لیپمن هدف درس مطالعات اجتماعی ایجاد شناخت نسبت به جامعه‌ای که دانش‌آموزان در آن زندگی می‌کنند و جامعه‌پذیر کردن آنها و همچنین ایجاد توانایی تفکر عمیق و نقد مستدل نسبت به قوانین و هنجارهای جامعه‌ای که دانش‌آموزان به آن تعلق دارند، می‌باشد.

اهداف داستان مارک عبارتند از:

- آموزش شهروندی
- آموزش مسئولیت‌پذیری
- بهبود فهم دانش‌آموزان از ماهیت انسان و جامعه
- توسعه و تقویت مهارت‌های فکری دانش‌آموزان
- ایجاد توانایی کاربرد معیارها و استفاده از آنها با توجه به عملکرد منطقی آنها
- آشنایی دانش‌آموزان با مفاهیم اساسی جامعه همچون آزادی، دموکراسی، قانون، عدالت
- آشنایی دانش‌آموزان با قوانین جامعه و توانایی تشخیص قانون از رسم و رسوم و عادات و خرافات
- فهم رابطه میان قانون و سایر عناصر جامعه
- اندیشیدن و ارزیابی ماهیت جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند
- بهبود توانایی دانش‌آموزان در ارزیابی مواردی که باید آن را مطالعه کنند
- ایجاد توانایی ارزیابی عملکرد دولت و مؤسسات جامعه با توجه به نقش آنها
- تحریک علایق دانش‌آموزان جهت انجام دادن تحقیقات اجتماعی
- راهنمای آموزشی مارک، کتاب پژوهش اجتماعی^۱ است که راه استفاده معلمان طراحی شده است. پژوهش اجتماعی شامل ۸ فصل است که هر فصل شامل تمرین‌هایی با محوریت زیر است:
- ایده اصلی (Leading Idea)
- طرح بحث فلسفی (Philosophical Discussion Plan)

- کاربرد اجتماعی (Social Application)
- موقعیت مسئله برای تحلیل (Problem Situation for Analysis)
- تمرین مهارت‌های تفکر (Thinking Skills Exercise)
- تمرین کسب دانش (Knowledge Acquisition Exercise)
- استدلال درباره تعمیم‌ها (Reasoning about Generalization)

هر فصل از راهنما شامل مجموعه‌ای از تمرین‌های فوق است و این تمرین‌ها با توجه به مفاهیم موجود در هر فصل صورت‌بندی شده است. کتاب مارک و رنمای آموزشی آن پژوهش اجتماعی، می‌تواند به منظور پرورش توانایی‌ها و مهارت‌های فلسفی و اجتماعی نوجوانان مورد استفاده معلمان و علاقمندان به پرورش تفکر و برنامه فلسفه برای کودکان قرار گیرد.

محتوای داستان مارک و سایر داستان‌هایی که توسط موسسه پیشبرد فلسفه برای کودکان در دانشگاه مونکتیور در ایالات متحده به چاپ رسیده است، طبقاً به جهت ساختار فرهنگی تفاوت‌هایی اساسی با سیستم اجتماعی و آموزشی ایران دارد. برخی از این داستان‌ها تا حدی مناسب با فرهنگ جامعه ما بازنویسی و منتشر شده و مورد استفاده قرار گرفته است. بازنویسی این داستان نیز می‌تواند یکی از اولویت‌های علاقمندان به برنامه فلسفه برای کودکان و نویسندگان داستان‌های فلسفی قرار گیرد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	فصل اول
۳۳	فصل دوم
۶۱	فصل سوم
۹۱	فصل چهارم
۱۱۵	فصل پنجم
۱۳۳	فصل ششم
۱۵۱	فصل هفتم
۱۷۱	فصل هشتم